

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

Der har i de senere år kunnet spores en voksende forståelse for musikkens værdi som almen kulturfaktor, og hertil har den tekniske udvikling i væsentlig grad bidraget ved fremkomsten af massekommunikationsmidler som radio, fjernsyn, grammofoon- og båndafspilningsapparater, som i hidtil ukendt målestok bringer musikken ud til alle kredse.

Hermed skabes umiddelbart kendskab til og interesse for musik, men samtidig og som en følge deraf er der opstået et stigende behov hos mange for musikalsk selvvirksomhed, for personligt møde med den levende musik i koncertsale og andre steder og for en uddybning af kendskabet til musikkens grundbegreber. Dette behov vil befolkningen naturligt søge dækket ved musikalsk aktivitet inden for den øgede fritid, og det må derfor være en samfundsopgave at stimulere de faktorer, f. eks. konservatorieuddannelsen, som er selve grundlaget for den almindelige musikkultur. Det er da også synspunkter som disse, som var grundlæggende ved folketingets enige gennemførelse af lov nr. 136 af 17. maj 1961 om statstilskud til orkestre uden for hovedstadsområdet.

Ser man på behovet for konservatorieuddannede, er det først og fremmest behovet for orkestermusikere og musikpædagoger, der træder frem. Således har gennemførelsen af den nævnte orkesterlov og den stadige udbygning af statens orkestre i hovedstaden i høj grad aktualiseret hele spørgsmålet om fremskaffelse af veluddannede orkestermusikere, som der er et stigende behov for og for en række instrumenters vedkommende en akut mangel på. Det må samtidig anses for påkrævet, at den uddannelse, som ligger til grund for ansættelse i orkestre, bliver hævet til et sådant plan, at der skabes grundlag for, at de danske orkestre kvalitetsmæssigt kan konkurrere med de udenlandske, og at danske musikere kan stå sig i konkurrencen med udenlandske musikere om pladser i danske og udenlandske orkestre.

Behovet for flere musikpædagoger understreges ved den tendens, som kan iagttages til en koncentration af de færdiguddannede pædagoger, de statsprøvede musikpædagoger, i de større byer, først og fremmest i København. I de senere år har der været en betydelig vækst i antallet af opgaver, som

det er ønskeligt at de statsprøvede musikpædagoger i større grad kan tage sig af. Der tænkes her først og fremmest på opgaver inden for børnenes og de unges fritidsaktivitet. I store dele af landet er det for øjeblikket ikke muligt at dække behovet for kvalificerede lærerkræfter til varetagelse af disse opgaver eller til varetagelse af den betydningsfulde opgave for de statsprøvede pædagoger, som privatundervisning af elever i alle aldersklasser fortsat må være.

Blandt andet ud fra ønsket om at dække de to her nævnte behov har musikkommissionen fremsat sit forslag til en nyordning af konservatorieforholdene.

Med disse bemærkninger fremsætter jeg dette lovforslag om statens overtagelse af Det jydsk Musikonservatorium og anbefaler det til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Endvidere skal jeg tillade mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om beskyttelse af historiske skibsvrag m. v.*

De største arkæologiske begivenheder i de nordiske lande i de seneste år har været hævnningen af det svenske orlogsskib Wasa i Stockholms havn og herhjemme optagelsen af vikingeskibene ved Peberrenden i Roskilde Fjord. Disse arkæologiske arbejder er af en art, som aldrig tidligere har været forsøgt, og som selvfølgelig er betinget af vor tids tekniske muligheder.

Fundene er næppe isolerede. Det vides, at der i vore farvande er en række skibsvrag af stor kulturhistorisk betydning. En helt ny fundgruppe inden for kulturhistorien er altså dukket op, og det foreliggende lovforslag tilsigter, at samfundet og viden-skaben kan opnå de bedste muligheder for en udnyttelse af materialet.

Ingen reelle erhvervsmæssige interesser går for nær ved forslaget.

De farer, der kan true disse vrag, der har henligget i århundreder, er ikke direkte knyttet til noget erhverv, men fremtræder som bivirkningen af vragedykkernes virksomhed eller ved skallegravning.

De historiske skibsvrag indeholder ingen værdier ud over de rent antikvitetsmæssige, som bør komme hele samfundet til gode.

Til beskyttelse af disse historiske værdier bestemmes det i lovforslagets § 1, at genstande, herunder vrag, der findes i danske

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

farvande, og som må antages at være gået tabt for mere end 150 år siden, tilhører staten, medmindre nogen godtgør sin ret som ejer. Denne tidsmæssige afgrænsning af de beskyttede genstande er for det første klar, for det andet valgt således, at alle de genstande, den omfatter, på forhånd kan siges at være af kulturhistorisk betydning. Kredsen af de beskyttede vrage når således i tid til de skibe, der er gået ned under Napoleonskrigene.

Den foreslåede regel, hvorefter en ejer har mulighed for at godtgøre sin ret til en funden genstand, er i overensstemmelse med dansk rets almindelige principper, men den vil næppe få praktisk betydning.

Det foreslås, at loven får virkning ikke blot for de indre territoriale farvande og søterritoriet, men for de danske farvande, idet adskillige historisk værdifulde vrage vides at ligge nær kysten, men uden for søterritoriet. Der kan her henvises til, at også strandingslovgivningens gyldighedsområde er farvandene langs de danske kyster. Denne områdeafgrænsning medfører, at loven i alt fald for danske statsborgere har virkning også uden for søterritoriet.

I forslaget § 2 er der tillagt rigsantikvaren bemyndigelse til at træffe bestemmelse om de nødvendige foranstaltninger med hensyn til sikring eller optagning af de heromhandlede genstande.

Bestemmelsen i forslaget § 3 angår tilfælde, hvor en person optager staten tilhørende genstande fra havbunden, uden at han har kunnet forudse, at det drejer sig om de af loven omfattede genstande. Der foreslås her statueret afleveringspligt, eventuelt mod en nærmere fastsat godtgørelse, på samme måde som ved danefæ. De om danefæ gældende bestemmelser i Christian den Femtes Danske Lovs 5-9-3 kan ikke udstrækkes til at omfatte genstande, der findes på havbunden.

Bestemmelserne i forslaget § 4 vedrører den nærmere afgrænsning af forholdet til strandingslovgivningen, som ikke berøres af den her foreslåede lovgivning.

Endelig omfatter forslaget straffe- og ikrafttrædelsesbestemmelser.

Lovforslagets ophøjelse til lov vil primært betyde, at den nødvendige beskyttelse tilvejebringes, og at staten gennem sine kom-

petente myndigheder får den nødvendige myndighed over og kontrol med disse historiske værdier, således at der ikke tilføjes dem overløst.

Der er ingen grund til at forvente, at lovens vedtagelse vil medføre en betydelig intensivering af arbejdet med skibsoptagninger.

Den nærmest liggende opgave må være, at der udarbejdes en registrant over de historiske vrage m. v., idet det videre arbejdsprogram ikke kan tilrettelægges uden en sådan forudgående registrering og beskrivelse.

Må jeg endelig tilføje, at problemerne omkring dette lovforslag ikke er et isoleret dansk fænomen.

I Norge er der som her behov for en beskyttelse af historiske skibsvrage, og der arbejdes for tiden med et forslag, der for dette områdes vedkommende tilsigter en ændring af den norske lov om fortidsminder. Også det norske forslag indeholder en bestemmelse om, at sådanne skibe, skibsvrage m. v. skal tilhøre staten, dog allerede når de må formodes at være gået tabt for mindst 100 år siden. Der er andre — mindre — afvigelser fra det danske forslag, men beskyttelsesformålet er det samme.

I Sverige påtænkes ikke for tiden nogen lovgivning på dette område, men dette skyldes ifølge det for os oplyste, at den allerede gældende lovgivning antages at være fyldestgørende også til beskyttelse af de heromhandlede interesser.

Den finske rigsdag behandler for tiden et forslag til ændring i lovgivningen om fortidsminder. Dette forslag indeholder en bestemmelse til sikring af vrage m. m. Forslaget har væsentlige ligheder med det norske forslag.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til det høje folketinges velvillige behandling.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Herved tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om foretagelse af visse ekspropriationer m. v.

Tilsvarende bestemmelser som indeholdt i lovforslagets § 1 og §§ 3-5 har været optaget i en række tidligere ekspropriationslove, og jeg skal derfor ikke gå nærmere ind på disse regler.